

A KERESZTES HÁBORÚK OKAI, CÉLJAI, LEFOLYÁSA ÉS KÖVETKEZMÉNYEI

Okai:

- Európa túlnépesedése; gazdasági, politikai terjeszkedés törekvés;
- Vágy a részesedésre a levantei kereskedelem használatából;
- A feudális társadalom belső feszültségeinek levezetése (paraszti elégedetlenség; föld nélküli lovagok – csak az elsőszülött örökölhette a földet; zsákmányszerzési vágy; a rablólovagok fosztogatásai!!! a belső földszerzés lehetőségeinek (extenzív gazdálkodás) beszűkülés – Treuga Dei
- a pápaság viláгурalmi igénye
- Ideológiai okok: a Szent Sír védelme, bűnbocsánat ígérete, zarándokútvonal (egyben kereskedelmi útvonalak) biztosítása, Jeruzsálem felszabadítása a pogány uralom alól.
- A Szent Sír, a Szentföld felszabadítása
- Egyházszakadás 1054. (skizma) A pápa célja: A görögkeleti egyház újraegyesítése a pápa primátusával a római katolikus egyházzal; a Nyugat védelme az előretörő iszlámmal szemben;

Története

- **1095. Clermonti zsinat:** II. Orbán pápa beszéde (Isten így akarja; jelszó: Jeruzsálem; jelkép: a fehér kereszt)
- **1. keresztes hadjárat: 1096-1099.**
- Amiens-i Péter remete fegyelmetlen, kalandorokból, zsákmányszerzőkből álló serege 1096-ban átvonul Európán – Rajna-vidék: a városi csőcselékkel együtt zsidók gyilkolása - Magyarországon Zimony kirablása –, a bolgárok és a szeldzsukok felmorzsolják.
- **Bouillon Gottfried:** nemesi seregek - Antiochia, majd Jeruzsálem elfoglalása – hűbéres államok létrehozása – közp:- 1099.- Jeruzsálemi királyság – 1187-ig (Szaladin szultán foglal. vissza)
- A keresztények védelmére, gyógyításra, fegyveres térítésre **szertzes katonarendek**, ún. lovagrendek alakulnak: **templomosok** (templáriusok: fehér köpeny, vörös kereszttel); Jeruzsálemi (később Rhodoszi, **Máltai** lovagrend: fehér köpeny ún. máltai vörös kereszttel); a **Német Lovagrend** (1190-ben Akkon védelmére alakult, fehér köpenyükön fekete kereszttel).
- **Johanniták:** gyógyítás
- Szaladin előretörése: 1187. Jeruzsálem visszafoglalása
- ⇒ **3. keresztes hadjárat**
- Oroszlánszívű Richárd ↔ Szaladin: békét kötnek- Jeruzsálem mohamedán kézben marad, de: a zarándokok szabadon mozoghatnak.

A kereskedővárosok részvétele

- Egyre inkább gazdasági érdekek érvényesülnek:
- Genova és Velence óriási jövedelemhez jut a kereszteshadjáratok idején:
- Keresztesek + utánpótlás szállítása
- Genova: előnyös bizánci kapcsolatok –a levantei kereskedelemben való részvétel
- **4. keresztes hadjárat: 1202–1204:** III. Ince pápa felhívására
- **Velence** vállalja a szállítást -de:
- a keresztesekkel a Magyar Királyságtól elfoglaltatja **Zárát**, majd **Konstantinápolyt**
- **Latin Császárság** – 1261. a görögök Genova segítségével visszafoglalják

- Nem sikerül a római pápa terve, a egyházegyesítés sem.
- **1212-ban Gyermek hadjárata.** - István (francia parasztfiú) vez.
- Azzal az ürüggyel, hogy a lelki tisztaság önmagában is legyőzheti a pogányokat, árva és szegény gyermekeket visznek harcolni. Egy részüket II. Fülöp Ágost visszatartja, ám a többiek kalózok és rabszolga-kereskedők kezére jutnak.
- III. Ince: 1217-ben ismét hadjáratot hirdet –de: csak II. András vesz részt
- **1217-21. II. András** hadjáratot indít a Szentföldre. Sikertelen- kegytárgygyűjtés.
- Utolsó kereszties hadjárat 1270: eredménytelen volt.
- a kudarc oka:
  - a részt vevő országok érdekeiket nem tudták összekapcsolni az egyetemes eszmékkal (Bizánc segítséget akart, Velence gazdasági, a normannok hatalmi szempontból Bizánc ellenségei maradtak). Bizánc nélkül a szállítás, utánpótlás nem lehetséges.
- **1291. Az utolsó kereszties erőd – Akkon eleste**

Kereszties hadjáratok az Ibériai-félszigeten – a reconquista

- kora középkor: Asztúria, Navarra, barceloniai (katalóniai) grófság
- érett középkor: Aragónia, Kasztília, Portugál (portói) Grófság (1139-től Királyság)
- 1028: a córdobai kalifátus széthullása ⇒ taifák (mór államocskák)
- a berber Almoravida-, majd az Almohád-dinasztia stabilizálja a mór uralmat
- **1212:** a keresztiesek győzelmé **Las Navas de Tolosa**-nál ⇒ 1270-ig megszerzik a dél-portugál területeket, Córdobát, Sevillát, Valenciát ⇒ csak Granada marad mór
- betelepítés, újjászervezés: mozarabok, mudéjárok, zsidók és hidalgók

A német lovagrend a Baltikumban

- **Drang nach Osten** ⇒ Odera-vidék, Szilézia
- 1226: Mazóviai Konrád lengyel fejedelem behívja a német lovagrendet a pogány poroszok ellen
- 50 év alatt meghódították Poroszországot, a balti tengerpartot, Észtországot, de sikertelenek a novgorodi fejedelemség ellen (**Csúd-tó, 1242**)
- egyesültek a livóniai kardtestvérek rendjével (1237)
- a rend központja Marienburg - agresszív katonaállam
- **1410:** a megsemmisítő **grünwaldi vereség** a lengyel-litván uniótól
- **1466: a thorni béke:** a német lovagrend nagymestere a lengyel király hűbérese lett

A kereszties hadjáratok következményei:

- Az észak-itáliai tengerparti városok és a dél-franciaországi városok fellendülése (kereskedelem Kelettel),
- hatalmas kincsek beáramlása, nagy vagyonok felhalmozódása
- gazdasági és tudományos eredmények cseréje: a köles, lencse mellett elterjed a rizs, citrom, megjelennek a vízkerekek, szélkerekek, malmok, vízemelő; a papirusz és a pergamen (állatbőr) mellett a papírgyártás kialakulása átvétellel;
- Kínából kicsempészett selyemhernyó – tenyészetek és technika – selyemgyártás.
- Az ókori kultúra különböző eredményei arab közvetítéssel terjednek Európában
- arab számjegyek – Indiából, arab közvetítéssel –,
- csillagászat, orvostudomány, fizika, alkímia; fémmegmunkálás, kohók, olvasztók stb.),
- lefordítják a megszerzett régi kéziratokat.: Eukleidész, Arisztotelész